

Таким чином, визначення верховенства права в контексті зовнішньополітичної діяльності ЄС характеризується рядом проблем, від вирішення яких значним чином залежить успішність політичного діалогу Україна – ЄС та програм зовнішньої допомоги Україні, які здійснюються ЄС.

Список використаної літератури

1. Договір про Європейський Союз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_029. – Назва з екрана.
2. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 30.11.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011. – Назва з екрана.
3. Schmidt C. Constitutional theory / C.Schmidt. – Durham: Duke University, 2008 – 488 p.
4. Fallon R. The rule of law as a concept in constitutional discourse / R. Fallon // Columbia Law Review. – 2007. – №1. – P.1-56.
5. Raz J. The authority of law. Essays on law and morality / J.Raz. – Oxford: OUP, 2009. – 212 p.
6. European Commission for Democracy through Law. Rule of law checklist / Study No 711/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2016\)007-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2016)007-e). – Назва з екрана.
7. European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council «A new EU Framework to Strengthen the Rule of Law» COM 2014 158 final/2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://collections.internetmemory.org/haeu/20171122154227/http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/com_2014_158_en.pdf. – Назва з екрана.
8. Erbeznik K. Money cannot buy you law: the effects of foreign aid on the rule of law in developing countries / K. Erbeznik // Indiana Journal of Global Legal Studies. – 2011. – 18(2). – P.873-899.

І. В. Сівак

студ. I курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. А. В. Левенець

ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ ЇЇ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ

Довгий та складний шлях розробки законопроекту майбутнього Основного Закону нашої держави закінчився прийняттям 28 червня 1996 р. Конституції незалежної України. Ця подія стала важливим кроком в процесі розбудові української державності

та становлення вітчизняного конституціоналізму. Конституція як основний закон держави, який регулює базові найголовніші відносини в суспільстві та державі, має бути забезпечена низкою особливих правових заходів, до яких в тому числі належить і особливий порядок внесення до неї змін.

Перш за все варто зазначити, що в теорії конституційного права конституції за порядком внесення до них змін поділяються на гнучкі, жорсткі та змішані. Конституція України є жорсткою через те, що у її розділі XIII закріплюється особлива ускладнена процедура внесення до неї змін. Особливість цієї процедури в порівнянні зі звичайними законами полягає у встановлення окремого звуженого кола суб'єктів законодавчої ініціативи, які можуть запропонувати законопроект про внесення змін до Конституції України: до них належить Президент України та не менш третини народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради України (150 депутатів); а щодо Розділів I, III та XIII – лише Президент або дві третини народних депутатів (300 і більше) [1, ст.154,156]. Ускладненою також є і сама процедура розгляду законопроектів про внесення змін до Конституції України у Верховній Раді, яка має його попередньо розглянути та у випадку підтримання конституційною більшістю народних депутатів остаточно прийняти на наступній черговій сесії не менше як двома третинами від конституційного складу (конституційною більшістю) [1, ст.155]. При цьому такий законопроект обов'язково має пройти процедуру перевірки його Конституційним Судом на відповідність статтям 157 та 158 Конституції України (неможливість внесення змін, які скасовують або обмежують обсяг існуючих прав та свобод людини та громадяни або спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України, а також неможливість двічі розглядати Верховною Радою одного і того ж законопроектів протягом року після схвалення відповідних змін або протягом однієї чергової сесії) [1, ст.157,158]. Якщо ж говорити про внесення змін до Розділів I, III та XIII Конституції, то окрім складної процедури розгляду та голосування у Верховній Раді України остаточні зміни можуть бути внесені лише після проведення всеукраїнського референдуму, який призначається Президентом України [1, ст.156].

За недовгий період свого існування українська Конституція була змінена декілька разів: в 2004, 2010, 2011, 2013 та 2016 роках. Критичний аналіз не стільки змісту внесених до Конституції України змін, скільки умов, за яких здійснювалось таке внесення, свід-

чить про високий рівень політизованості вказаних процесів, оскільки кожен з них відбувався в період зміни політичної кон'юнктури в державі. Слід відмітити, що з одного боку така ситуація абсолютно логічна, оскільки серцевиною відносин конституційного права є саме політичні відносини, і частіш за все саме вони впливають на зміну або трансформацію правових відносин, а з іншого – вона свідчить про наявність прогалин в конституційному процесі, які дозволяють провладним політичним силам змінювати основний закон на свою користь. Тут можна погодитись з Юзовою Д., що аналіз процедурних питань внесення змін до Конституції України свідчить про те, що правове регулювання порядку внесення зазначених змін на сьогодні не повною мірою відповідає принципам права (в тому числі конституційним), а саме: порушено чи не найважливіші принципи демократичної правової держави – принцип законності та принцип розподілу влад, що відповідно унеможливає забезпечення ефективного захисту Конституції. Процедура внесення змін до Конституції України не є визначеною, чіткою та прозорою, якою має бути, та вимагає вдосконалення [2, с.82].

Отже практика внесення змін до Конституції України свідчить про необхідність вдосконалення як окремих процесуальних положень щодо порядку внесення таких змін, зокрема наприклад, заборона перегляду та визнання неконституційним закон про внесення змін до Конституції України в період, коли він вступив в дію та став частиною самої Конституції, або ж необхідність встановлення чітких термінів підписання Президентом Закону про внесення змін до Конституції України. Окрім того, враховуючі високу політизованість конституційного процесу в Україні, який відбувається в умовах низької політичної та правової культури владної верхівки, слід встановити більш чіткі вимоги до громадського обговорення відповідних проєктів, залучати до цього процесу опозиційні політичні сили, громадські організації та інших зацікавлених суб'єктів.

Отже з вищевикладеного можна зробити висновок, що одним із важливих засобів правової охорони Конституції України є особливий ускладнений порядок внесення до неї змін. Такий порядок запроваджений з метою забезпечення стабільності Конституції як Основного Закону України. Водночас він спрямований і на гнучкість Конституції, що дає можливість своєчасного реагування на конституційному рівні на об'єктивні потреби розвитку суспільства і вдосконалення державного управління. Саме сталий процесуаль-

ний порядок внесення змін до Конституції забезпечує стабільність правового змісту і можливість часткової зміни окремих конституційних положень у разі необхідності.

Список використаної літератури

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. з наст. змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>. – Назва з екрана.
2. Юзова Д. Питання порядку внесення змін до Конституції України [Текст]/ Д. Юзова // Правова інформатика. – 2006. – №2. – С.75-84.

Ю. О. Федорук

студ. IV курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: ст. викл. О. М. Нагуш

КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ЩОДО ФОРМИ ЗАПОВІТУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Правові норми у сфері спадкування перебувають під сильним впливом національних, культурних і релігійних традицій конкретної держави, що зумовлює складність регламентації даних відносин, коли в них з'являється «іноземний елемент». Оскільки остання воля заповідача в частині визначення юридичної долі свого майна повинна бути чітко вираженою та належно зафіксованою, а також не піддаватись будь-якому сумніву [1, с. 371], правильність визначення форми міжнародного заповіту є одним з питань, яке активно досліджується на сьогоднішній день.

Значний внесок в осмисленні спадкових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, зробили І. С. Перетерський, С. Б. Крилов, Л. А. Лунц, В. М. Корецький, Л. П. Ануфрієва, В. Г. Буткевич, В. В. Васильченко, О. І. Купріянова, Д. М. Курдельчук та інші.

Кожна держава висуває власні вимоги до порядку складання заповіту, а також його форми, найбільш поширеними формами якого є: 1) власноручний або олографічний заповіт, що складається власноруч заповідачем, не потребує жодного посвідчення, при цьому машинописні тексти не допускаються; 2) заповіт у формі публічного акту, тобто складений за участю офіційної особи і часто в присутності свідків; 3) таємний заповіт, який складається заповідачем і передається в запечатаному вигляді на зберігання нотаріусу.

В такій ситуації постає питання: як правильно скласти заповіт на міжнародному рівні, аби він мав юридичну силу та зміг в